

Jukka Pirttilän näkemykset perustuvat optimaalisen verojärjestelmän taloustieteelliseen tutkimukseen.

Tasaverolle löytyy vaihtoehtoja

Suomessa ei ole välitöntä tarvetta radikaalille verouudistukselle. Jos uudistus tehdään, niin sen tavoitteiden kannalta olisi parempiakin verojärjestelmiä kuin tasavero.

Jukka Pirttilä
Tutkimuskoordinaattori
Palkansaajien tutkimuslaitos
jukka.pirttila@labour.fi

Jo muutaman vuoden ajan käydyn tasaverokeskustelun perusteella vaikuttaisi siltä, että Suomen tuloverojärjestelmä tulisi uudistaa pikaisesti ja perusteellisesti. Ensimmäiseksi tulee mieleen Suomen verorakennetta taannoin kommentoineen OECD:n vero-osas-

ton johtajan, Christopher Headyn (2002) tapaan kysyä, onko todella näin. Tarvittava verokertymä saadaan kerättyä, verojärjestelmä ei ole toivottoman monimutkainen ja oletettavasti verotuksen progression aste vastaa kansalaisten enemmistön kantaa.

Verouudistuksille on kuitenkin ymmärtääkseni esitetty kolme keskeistä perustetta:

1. Verotusta tulisi muuttaa työllisyyttä edistävempään suuntaan.

2. Tuloverotuksen tulisi olla kansainvälisesti kilpailukykyinen.

3. Ansiotulojen ja pääomatulojen veroeroa tulisi kaventaa.

Pyrin tässä kirjoituksessa arvioimaan taloustieteellisen verotutkimuksen tulosten perusteella näiden muutospaineiden kiireellisyyttä. Erityisesti pureudun siihen, onko Suomen hyödyllistä pitää kiinni ns. eriytetystä tuloverojärjestelmästä, jossa ansio- ja pääomatuloja verotetaan erillisesti. Tämän jälkeen arvioin, kuinka tasavero täyttää hyvän verojärjestelmän vaatimukset. Lopuksi esitän verouudistusmahdollisuuden, joka ei merkitsisi täyttä muutosta nykyjärjestelmään mutta korjaisi sen joitakin ongelmakohtia eri tavoin kuin tasavero.

Mitä taloustutkimus sanoo hyvän verojärjestelmän ominaisuuksista?

Verotus vääristää lähes aina talouden toimintaa

Verouudistuksen kiireellisyyden kannattajat huomauttavat, kuinka verotus vähentää kannustimia työskennellä, opiskella, investoida jne. Tietysti se vääristää, kysymys on vain siitä, kuinka paljon. Täysin vääristämätönkin vero on tosin olemassa, ns. könttäsuumma-vero. Tällainen vero olisi tietty vakio-suumma, esim. 5 000 euroa, joka olisi maksettava vauvasta vaariin, oli tuloja tai ei. Kannustin käydä työssä ei heikkenisi, sillä lisätulosta jäisi sata prosenttia käteen. Monista meistä tällainen verojärjestelmä olisi kuitenkin epäoikeudenmukainen, eikä sellaista siksi ole missään maassa käytössä. Täysin vääristämättömän verotuksen sijasta päädytään siis vapaaehtoisesti valitsemaan vääristävä verojärjestelmä, jossa tuloista jää käteen vähemmän kuin sata prosenttia.¹

Hyvän verojärjestelmän ominaisuuksiin kuuluu kuitenkin se, ettei se vääristä talouden toimintaa kohtuuttoman paljon. Toinen hyvän verojärjestelmän ominaisuus on, että sen avulla saadaan verojen jälkeinen tulojen jakauma vastaamaan yhteiskunnallisesti tavoiteltavia tuloeroja. Jos tuloeroja halutaan tasata entistä enemmän, kokonaisveroastetta nostetaan ja verotuksen progressiota kiristetään, jolloin verotus aiheuttaa entistä enemmän haittavaikutuksia talouden toiminnalle. Nämä haitat saatetaan kuitenkin sietää, jos muutos tulonjakoumassa riittää kompensoimaan ne. Taloustieteen nobelisti ja modernin verotutkimuksen oppi-isä James Mirrlees kiteyttääkin: ”Ei ole väistämätöntä, että verot vääristävät taloutta, mutta jos ne ovat oikeudenmukaisia, niin ne melko varmasti tekevät niin” (Mirrlees 2000, 2).

Se, mihin tulojaon ja tehokkuuden välinen raja tai kokonaisveroaste ja sitä myötä julkisen sektorin koko pitäisi täsmälleen asettaa, on aidosti poliittinen arvovalinta. Esimerkiksi Esko Seppäsen tai Kimmo Sasin vastaus tähän rajanvetoon on yhtä ”oikea” kuin minun tai muiden ekonomistien, mukaan luettuna tasaveron kannattajat. Ekonomistit voivat erityisesti auttaa sen hahmottelemisessa, kuinka suuria verotuksen aiheuttamat vääristymät ovat ja miten voidaan ehkä saada aikaan uudistuksia, jotka edistävät sekä tulonjakotavoitteita että taloudellista tehokkuutta.

Veronalennukset vähentävät työtömyyttä vain vähän

Verotus voi alentaa työllisyyttä vähentämällä sekä työn tarjontaa että työn

¹ Verotus voi toki myös korjata markkinoiden virhetilanteita. Esimerkiksi ympäristövero voi korjata saastuttajan toiminnan yhteiskunnan kannalta toivottavalle tasolle.

kysyntää. Uusimman tutkimuksen (Eissa, Kleven ja Kreiner 2006) mukaan verotus ei juurikaan vaikuta jo työssä olevien työtuntipäätöksiin, mutta sen sijaan työn ja sosiaaliturvan varassa elämisen veroerolla on merkitystä työmarkkinoille osallistumis päätöksiin. Jääminen kokonaan pois työstä on todennäköisintä niille, jotka työllistyessään olisivat pienituloisia. Siksi juuri pienituloisille kohdennetut veronalennukset lisänevät eniten työvoiman tarjontaa nimenomaan osallistumis päätöksen kautta.

Verotuksen ja työllisyyden yhteyttä voidaan parhaiten tutkia joko maiden välisen seuranta-aineiston tai syy-seuraussuhteiden luotettavan tarkastelun mahdollistavan mikroaineiston perusteella. Maiden välisen aineistoon nojautuen Nickell (2006) pääättelee, että työn verotuksen alentaminen 10 prosenttiyksiköllä nostaa työllisyyttä melko vähän, noin 2 prosentilla.² Korkeamäki ja Uusitalo (2006) puolestaan ko-

koavat yhteen mikroai-

neistoon perustuvaa tutkimusta. He huomauttavat, että suurimmassa osassa tutkimusta veronalennuksilla ei ole pystytty osoittamaan olevan tilastollisesti merkitsevää yhteyttä työn kysyntään.

Periaatteelliselta kannalta työllisyyttä voitaisiin Suomen tapauksessa parantaa verokeinoista parhaiten matala-palkkaisten työnantajamaksujen kohdennetulla alentamisella (ks. Koskela, Pirttilä ja Uusitalo 2004), vaikkakaan suuria työllisyysvaikutuksia tälläkään tavalla ei todennäköisesti saada.

Verojärjestelmää kehitettäessä joudutaan tasapainoilemaan talouden tehokkuuden ja tulonjaon oikeudenmukaisuuden välillä.

² Verotuksen tason lisäksi myös sen progressio voi vaikuttaa työllisyyteen. Eurooppalaisissa maissa, missä palkoista neuvotellaan yritysten ja ammattiliittojen välillä, kireä progressio näyttää edesauttavan työllisyyttä (Koskela, Pirttilä ja Uusitalo 2004).

Verotuksen todellinen vaikutus kansainväliseen muuttoliikkeeseen on edelleen auki

Kireä verotus voi vaikuttaa erityisesti koulutetun työvoiman halukkuuteen muuttaa kevyemmin verotettuihin maihin. Vaikka kovin moni ei muuttaisiakaan, muuttoliikkeen rakenne, eli se, että maastamuuttajat ovat korkeasti koulutettuja suurituloisia mutta maa-hanmuuttajat puolestaan vähän koulu-tettuja pienituloisia, voi olla ongelmallinen pohjoismaiselle järjestelmälle, jossa tuloja on tasattu verokeinoin enemmän kuin muualla. Maastamuuttopäätökseen vaikuttaa veroeron vuoksi kuitenkin niin moni muu asia, että toistaiseksi suomalaiset korkeasti koulutetut eivät ole valinneet muuttomaataan veroasteen perusteella (Pirttilä 2004).

Tulevaisuudessa tämä uhka voi kuitenkin korostua erityisesti sen kautta, että yritykset saattavat siirtää tutkimus- ja koulutusintensiivistä toimintaansa kevyemmin verotettuihin maihin. Samaan aikaan on kuitenkin muistettava, että globalisaatio lisää tulojen uudelleenjaon ja muun sosiaaliturvaverkon tarvetta (Atkinson 2002). Siksi ei ole periaatteessa selvää, pitäisikö kansainvälistymisen edetessä progressiota lieventää.

Tuloverotusta suurempi merkitys verojärjestelmän kansainväliselle kilpailukyvyllä on se, kuinka kansainvälisesti omistettujen yritysten voittoja verotetaan (Valtioneuvoston kanslia 2002). Tässä suhteessa vuoden 2005 pääoma- ja yritysverouudistus oli järkevä. Se paransi Suomen verojärjestelmän kilpailukykyä, kun yritysten verotusta alennettiin (Hietala, Kari, Rauhanen ja Ulvinen 2004).

Myös pääomatuloja voisi verottaa progressiivisesti

Ansio- ja pääomatuloja voitaisiin verottaa periaatteessa samalla progressiivisella asteikolla, kuten Suomessakin tehtiin ennen vuoden 1993 verouudistusta. On kuitenkin olemassa syitä, miksi pääomatuloja ei tulisi verot-

taa yhtä kireästi kuin työtuloja (esim. Sorensen 2005). Pääomatulojen kireä verotus voi esimerkiksi vähentää halukkuutta säästää ja investoida. Se myös kohtelee eriarvoisesti kansalaisia, joilla on samat tulot mutta joiden kulutus osuu eri vuosille. Mutta jos pääomatulot kertyvät pääosin perityistä varallisuuseroista, niiden verottaminen voi olla hyödyllinen keino pienentää varallisuuseroja (Mirrlees 2000). Suomessa tämä argumentti on ajankohtainen, sillä varallisuusvero päätettiin poistaa vuoden 2006 alusta.

Suomessa pääomatulot ovat olennaisesti ansiotuloja kevyemmin verotettuja suurituloisilla, koska eriytettyssä tuloverotuksessa pääomatuloilla on suhteellinen, 28 prosentin vero. Taloustieteellisen tutkimuksen

valossa ei pääomatulojen veron suinkin tarvitsisi olla suhteellinen, vaan sekin voisi olla progressiivinen, joskaan ei välttämättä samalla lailla kuin ansiotuloissa. Progressiivinen pääomatulovero toimisi suhteellista veroa paremmin epäsuorana tapana verottaa varallisuutta, ja se myös tarjoaisi vakuutuksen pääoman epävarman tuoton varalta (Mirrlees 2000). Siten voisi sanoa, että pääomatuloveron tulisi olla progressiivinen.³

Tuloverosta menoveroon?

Pohjoismaiden kenties tunnetuin veroekonomisti, norjalainen Agnar Sandmo (2005) suosittelee luopumista eriytetystä tuloverojärjestelmästä mm. siksi, että tämä järjestelmä tasaa tuloja entistä vähemmän, kun tuloerot joutuvat eroista pääomatuloissa. Tätä seikkaa vielä keskeisempi ongelma on Sandmon mukaan tulojen muuntami-

³ Saattaa kuitenkin olla, että progressiivista pääomatuloverotusta yritettäisiin kiertää suuressa määrin. Tästä lisää jatkossa.

nen: suurituloisten kannattaa käyttää kaikki mahdolliset keinot muuntaakseen ansiotuloja kevyemmin verotetuiksi pääomatuloiksi. Hän päättelee, että eriytettyä tuloveroa ei pysty tältä osin paikkaamaan, vaan olisi parempi siirtyä ns. menoveroon.

Menoverojärjestelmässä, josta kattava kuvaus on teoksessa IFS (1978), verotettaisiin vain tuloista kulutettua osaa. Jos esimerkiksi ansaitsee 10 000

euroa mutta säästää tuloistaan 1 000 euroa, vero laskettaisiin vain 9 000 euron perusteella. Tämän veron ei suinkaan tarvitsisi olla suhteellinen, vaan se voi aivan hyvin olla myös progressiivinen. Kun säästöjen tuotot käytetään kulutukseen, maksetaan myös säästämisen tuotosta veroa. Jos esimerkiksi henkilö sää-

stää rahat seuraavaan vuoteen ja saa säästöilleen 10 prosentin koron, hänellä on käytettävissään (mahdollisten seuraavan vuoden työtulojen lisäksi) 1 100 euroa. Jos hän kuluttaa tämän summan kyseessä olevana vuotena, hän joutuu maksamaan siitä veroa aivan saman asteikon perusteella kuin hän maksaisi veroja työtuloilla rahoitetusta kulutuksestaan.

Menoveron etuna on, että se ei väärin säästämisestä, eli päätöstä nykyisen ja tulevan kulutuksen välillä. Tätä tärkeämpää on kuitenkin se, että kannustin tulojen muuntamiseen katoaisi: kulutuksesta maksettaisiin veroa saman progressiivisen asteikon mukaan riippumatta siitä tulevatko varat kulutukseen pääomatuloista vai ansiotuloista.

Menoverosta keskusteltiin paljon 1980-luvulla, ja se on edelleen esillä yhdysvaltalaisessa veroreformikeskustelussa.⁴ Kun Suomessa harkitaan seu-

⁴ Siellä Bradford (1996) esittää nimenomaan siirtymistä progressiiviseen menoveroon. Suomalaisesta keskustelusta ks. esimerkiksi Ylä-Liedenpohja (1986).

Jukka Pirttilän mukaan erilaiset verouudistumahdollisuudet tulisi tutkia huolella eikä vain ehdottaa yhtä ratkaisumallia.

raavaa verouudistusta, on syytä selvittää, voidaanko menoveron suuntaan edetä. Voi olla, että siirtyminen tähän järjestelmään on hallinnollisesti liian suuri hyppäys, mutta olisi tärkeää saada tietää, miksi täsmälleen ottaen näin on.

Tasavero on yksinkertainen, mutta onko se hyvä vero?

Tasavero nimenä sinänsä ei tarkoita yhtään mitään. Joku voi tarkoittaa tasaverolla sitä, että kaikkia tulonsaajia verotetaan 25 prosentin verokannan mukaan. Toiset tarkoittavat tasaverolla taas sitä, että tietyn verovapaan tulojen määrän ylittäviin tuloihin sovelletaan 40 prosentin verokantaa. Nimestään huolimatta tasaverokin olisi

silloin progressiivinen. Tällä tavalla ainoastaan kohdennettaisiin verotusta palkansaajien joukossa. Eli pelkkä iskusana tasavero ei riitä, tästä järjestelmästä pitäisi tietää lisää ennen kuin siihen todella voi ottaa kantaa.

Jotakin periaatteellista voi kuitenkin sanoa selaisesta mallista, johon sisältyy verovapaa osuus ja verovapaan ylittäviä tuloja verotetaan kiinteällä veroprosentilla. Jos malliin ei sisältyisi mitään vähennyksiä ja ansio- ja pääomatuloja kohdeltaisiin samalla tavoin, tasavero olisi yksinkertainen ja helposti hallinnoitava. Hallinnoinnin helppous on varmasti tärkeä seikka niissä entisen Itä-Euroopan maissa, joissa tasavero on otettu käyttöön, sillä voi olla, että monimutkaisempaa järjestelmää ei siellä saataisi toimivaksi. Suomessa, missä verohallinto toimii

tehokkaasti, ei tällä seikalla ole samanlaista merkitystä. Hallinnollinen helppous on tasaveron ainoa todellinen etu.

Muuttamalla verojärjestelmää hieman monimutkaisemmaksi, esimerkiksi lisäämällä asteikon portaita tai sallimalla joitain vähennyksiä, voidaan suunnitella joko tehokkaampi tai tulojaollisesti oikeudenmukaisempi verojärjestelmä kuin tasaveron avulla. Jälleen haluan lainata James Mirrleesiä: ”Meillä (ekonomisteilla, kirj. huom.) ei ole mitään oppineisuuteen perustuvaa lupaa ehdottaa verotuksen yksinkertaistamista äärimilleen.” (Mirrlees 2000, 9).

Kuinka tasavero vastaa alussa mainittuihin kolmeen verojärjestelmän

uudistamispaaseeseen? Suomen nykyjärjestelmään sisältyy ansiotulovähennys, joka merkittävästi pienentää saman tulotason työn verotusta verrattuna sosiaaliturvan varassa elämiseen. Jos tasaveroon ei sisälly tätä elementtiä, se heikentää työmarkkinoille osallistumisen kannustimia, mikä taas olisi keskeistä työn tarjonnan kokonaisuuden kannalta. On myös vaikea ymmärtää, kuinka tasavero olisi parempi verotuksen työllisyystavoitteen kannalta kuin matalapalkkisiin kohdennetut työnantajamaksujen alennukset.

Tasavero voi sen sijaan olla yksi mahdollinen keino vastata kansainväliseen verokilpailuun, mutta suurituloisten verotusta voidaan yhtä hyvin keventää myös muuttamalla nykyjärjestelmää. Näin erityisesti siksi, että maastamuuttopäätökseen ei niinkään vaikuta ylin rajaveroaste vaan suurituloisten keskimääräinen veroaste (Christiansen, Hagen ja Sandmo 1994). Suurituloisten keskimääräinen veroaste alenee myös keventämällä koko veroasteikkoa.

Tasavero voidaan myös nähdä yhtenä keinona pääomatulojen ja ansiotulojen välisen verokohtelun, Kari S. Tikan termien ”oikeudenmukaisuusvajeen” korjaamiseksi. Olen edellä yrittänyt selittää, että pääomatulojen ja

ansiotulojen verokohtelun ei välttämättä kannata olla samanlaista. Jos ongelmana on peritystä varallisuudesta johdettavat pääomatuloerot, eikö perintöveron korjaaminen olisi lisäksi suurempi ratkaisu? Ansio-

ja pääomatulojen välistä veroeroa voi myös korjata muuttamalla pääomatulovero ainakin osittain progressiiviseksi, kuten seuraavassa esimerkissä.

Eräs veroreformiesimerkki

Millainen muu verouudistus kuin tasaveromalli voisi Suomessa tulla kyseeseen? Veroreformin tulisi edesauttaa työllisyyttä, kansainvälistä kilpailu-

Tasaveron ainoa todellinen etu on sen hallinnollinen helppous.

kykyä ja olla sosiaalisesti oikeudenmukainen. Jos menoveroon siirtyminen ei ole mahdollista, näihin haasteisiin voisi vastata esimerkiksi seuraavankaltaisilla uudistuksilla:

1. Työllisyyden kannalta on keskeistä selvittää, miten nyt aloitettu ikään-tyneiden matalapalkkaisten kohdennettu työnantajamaksujen alennus vaikuttaa, ja jos se osoittautuu toimivaksi, laajentaa sitä myös muita matalapalkkaisia koskevaksi.

2. Voi olla, että suurista ansiotuloista maksettavaa veroa tulisi laskea, esimerkiksi siten, että korkein rajavero olisi 50 prosenttia, kuten mm. niin sanotussa Brunilan globalisaatioreportissa vaaditaan (Valtioneuvoston kanslia 2004).

3. Osa verovähennyksistä on vääristäviä ja ne voisi poistaa. OECD:n verotutkijoiden raportti (Journard ja Suyker 2002) suosittelee, että korkojen verovähennysoikeudesta luovutaan (koska se vääristää asuntomarkkinoita) ja että yksityisten eläkesäästöjen verovähennysoikeutta supistetaan (koska se vääristää sijoituspäätöksiä). Sen sijaan mm. ansiotulovähennys on hyvin todennäköisesti hyödyllinen veroinstrumentti, sillä se kannustaa osallistumaan työmarkkinoille.

4. Pääomatuloveron voisi muuttaa progressiiviseksi siten, että tietty määrä pääomatuloja olisi verovapaata, mutta sitä suuremmista tuloista maksettaisiin nykyistä korkeampaa, tiettyä veroprosenttia. Tällainen lineaarinen järjestelmä voisi olla helpompi toteuttaa kuin monimutkaisemmalla tavalla progressiivinen pääomatulovero, sillä se voitaisiin toteuttaa lähdeveron avulla, aivan kuin nykyinen pääomatulovero, mutta verovapaan osan alle jäävän veron summan saisi takaisin veronpalautuksena.⁵

Sen sijaan kokonaisveroastetta ei tulisi ainakaan merkittävästi laskea, sillä

⁵ Toki tässäkin on ongelmia: olisi ehkä mietittävä kuinka suuri voi olla muutaman vuoden verovapaa osa yhteensä ja kuinka suuren verovapaan osan saa koko perhe käyttää.

Taulukko 1. Vuoden 2003 toteutunut ja laskelman mukainen veroaste tulokymmenyksittäin, %.

Desiili	Veroaste 2003	Laskelman mukainen veroaste	Ero
1	14,02	13,8	-0,2
2	16,92	16,7	-0,2
3	19,40	19,0	-0,4
4	22,64	22,1	-0,5
5	24,33	23,7	-0,6
6	25,89	25,2	-0,6
7	27,29	26,7	-0,6
8	28,26	27,7	-0,5
9	30,57	30,0	-0,5
10	31,53	36,0	4,5

nykyisen suotuisan suhdannetilanteen aikana on järkevää kohentaa julkisen sektorin rahoitusasemaa tulevaisuuden haasteita, erityisesti ikääntymisen tuomia menopaineita varten.

Laskimme siksi Kelan tutkijan Pertti Honkasen kanssa Palkansaaajien tutkimuslaitoksen, Åbo Akademin ja Kelan yhdessä kehittämällä ns. JUTTA-mikrosimulaatiomallilla, miten vuoden 2003 tilanne⁶ muuttuisi, jos

- Valtionverotuksen ylin porras poistetaan siten, että ylin rajavero putoaa noin 50 prosenttiin

- Ansiotuloverotusta kevennetään muutenkin noin prosenttiyksiköllä (tämä toteutettiin mallissa siten että käytettiin vuoden 2005 veroasteikkoja vuoden 2003 sijasta)

- Korkotulojen verovähennysoikeus ja yksityisten eläkevakuutusten verovähennysoikeus poistetaan

- Pääomatulovero muutetaan progressiiviseksi siten, että alle 7 500 euron pääomatulot ovat verovapaata, mutta ylimenevistä pääomatuloista maksetaan 50 prosentin rajaveroa.

Keskeinen tavoite oli lisäksi, että verotulokertymä ei laskisi verrattuna vuoden 2003 toteutuneeseen tilanteeseen. Ei ole järkevää verrata esimerkiksi sellaista tasaveroa, jossa veroaste kaikilla laskee, olemassa olevaan järjestel-

⁶ Vuosi 2003 on valittu siksi, että se on tällä hetkellä viimeinen vuosi, jolta on saatavilla tilastollisesti edustava tulonjakotilasto, johon mallin on perustuttava.

mään. Oikea vertailukohta olisi silloin nykyjärjestelmä, jossa siinäkin verotusta kevennetään. Verokertymää ei voi myöskään jättää sen varaan, että veronkevennykset maksaisivat itse itsensä, sillä todellisuudessa veronkevennysten omarahoitusosuus on pie-nehkö (Pirttilä ja Uusitalo 2005).

Oheisessa taulukossa kuvataan, kuinka tällainen verouudistus kohtelisi käytettävissä olevien tulojen mukaan järjestettyjä kotitalouksia verrattuna vuoden 2003 toteutuneeseen tilanteeseen. Taulukosta nähdään, että verotus kevenisi hieman kaikissa tulokymmenyksissä paitsi kaikista hyvä-tuloisimmassa. Ylimpään tulokymmenykseen kuuluvien veroaste nousisi pääomatuloveron progression vuoksi huolimatta siitä, että ylin rajaveroluokka poistetaan. Koska pääomatulot ovat ylimmän desiilinkin sisällä hyvin keskittyneitä (Riihelä, Sullström ja Tuomala 2005), suurituloisista suuren osan asema ei välttämättä huononisi. Kokonaisverokertymä itse asiassa kasvaisi noin 650 miljoonalla. Tätä rahaa voisi ohjata matalapalkkaisten työnantajamaksujen kohdennettuun alentamiseen tai ansiotuloverotuksen lisälennuksiin.

Tällainen muutos kannustaisi ns. osaajia pysymään maassa, koska ylimpien ansiotulojen verotusta kevennetäisiin. Koska ylin ansiotulojen rajaveroaste olisi sama kuin pääomatulojen rajaveroaste, suurituloisten kannustin tulojen muuntamiseen katoai-

si. Uudistus ei myöskään heikentäisi suomalaisten yritysten kilpailukykyä, koska yritysten voittoveroaste ei kasvaisi, ainoastaan omistajien verotus kiristyisi. Pääomatuloissakaan keskimääräinen veroaste ei juurikaan kasvaisi, mutta ne kohdentuisivat eri tavoin. Niiden, joiden pääomatulojen verotus kiristyisi, säästämis- ja investointipäätökset vääristyisivät enemmän kuin nyt, mutta tämän vääristymän vakavuutta tulee punnita ansiotuloveron progression keventämisen mahdollisia tehokkuusetuja vastaan. Samoin tulisi arvioida, kuinka pahasti pääomatuloveron progressiivisuus lisäisi veronkiertoa ulkomaisten sijoitusten kautta.

Minusta ei ole selvää, että tällainen uudistus olisi huonompi kuin jotkin julkisuudessa esillä olleet tasaveromallit. Puhumattakaan siitä, että todella yritettäisiin huolella suunnitella aivan oikea verouudistus, joka olisi tasaveroa hienostuneempi ja voisi sitä kautta toteuttaa verotuksen eri tavoitteet monipuolisemmin.

Lopuksi

Suomen nykyisen verojärjestelmä ei ole lainkaan sellaisessa kriisissä, että tarvittaisiin välitön, radikaali uudistus. Eri uudistusvaihtoehdoista esillä on lähinnä ollut tasavero, vaikka sen edut verrattuna muihin mahdollisuuksiin (esimerkiksi siirtymiseen kulutuksen progressiiviseen verotukseen) liittyvät vain hallinnolliseen yksinkertaisuuteen. On helppoa suunnitella myös muita tasaveron kanssa kilpailevia uudistuksia, joista yhtä hahmottelin edellä. Tämän laskelman tarkoituksena ei ollut esittää, että juuri tällainen verojärjestelmä tulisi toteuttaa. Enemmän haluan nostaa esille sen seikan, että monenlaisia muitakin verouudistuksia kuin pelkkää tasaveroa voi ja tulisi tarkastella. Erityisesti niin tulisi tehdä ennen kuin mitään uudistuksia todella harkitaan. ■

KIRJALLISUUS

Atkinson, A.B. (2002), Taxation and the basis for the welfare state, esitelmä seminaarissa Tax Policy in International Framework, Helsinki 10.6.2002.

Bradford, D.F. (1996), Fundamental issues in consumption taxation, Washington, D.C.: AEI.

Christiansen, V. & Hagen, K. & Sandmo, A. (1994), The scope for taxation and public expenditure in an open economy, Scandinavian Journal of Economics, 96, 289–309.

Eissa, N., Kleven, H.J. & Kreiner, C.T. (2006), Welfare effects of tax reform and labor supply at the intensive and extensive margins, teoksessa Agell, J. & Sorensen P.B. (Eds.), Tax policy and labor market performance, Cambridge, MA: MIT Press, painossa.

Heady, C. (2002), What kind of a tax reform does a small and open welfare state need? Esitelmä seminaarissa Tax Policy in International Framework, Helsinki 10.6.2002.

Hietala, H. & Kari, S. & Rauhanen, T. & Ulvinen, H. (2004), Laskelmia yritysjä ja pääomaverouudistuksesta, VATT-keskustelualoitteita 338.

IFS (1978), The structure and reform of direct taxation. Report of a committee chaired by Professor J.E. Meade, London: Institute for Fiscal Studies.

Journard, I. & Suyker, W. (2002), Options for reforming the Finnish tax system, OECD Economics Department Working Papers No. 319.

Korkeamäki, O. & Uusitalo, R. (2006), Verotus ja työllisyys, teoksessa Hämäläinen, K. & Taimio, H. & Uusitalo, R. (toim.), Työttömyys – taloustieteellisiä puheenvuoroja, Helsinki: Edita.

Koskela, E. & Pirttilä, J. & Uusitalo, R. (2004), Verotuksen vaikutus työllisyyteen, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 13/2004.

Mirrlees, J.A. (2000), What taxes should there be? Esitelmä IDEI-konferenssissa, Toulouse, maaliskuu 2000.

Nickell, S. (2006), Work and Taxes, teoksessa Agell, J. & Sorensen, P.B. (Eds.), Tax policy and labor market performance, Cambridge, MA: Mit Press, painossa.

Pirttilä, J. (2004), Is international labour mobility a threat to the welfare state? Evidence from Finland in the 1990s, Finnish Economic Papers, 17, 18–34.

Pirttilä, J. & Uusitalo, R. (2005) Veronalennukset vähentävät verotuloja, Kansantaloudellinen aikakauskirja, 101, 421–431.

Riihelä, M. & Sullström, R. & Tuomala, M. (2005), Trends in top income shares in Finland, VATT-keskustelualoitteita 371.

Sandmo, A. (2005), Inequality and redistribution: The need for new perspectives, Norwegian School of Economics, Department of Economics, Working Paper 04/2005.

Sorensen, P.B. (2005), Dual income taxation. Why and how? CESifo Working Paper No. 1551.

Valtioneuvoston kanslia (2002), Verotus kansainvälisessä toimintaympäristössä, Työryhmäraportti, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 2002/5.

Valtioneuvoston kanslia (2004), Osava, avautuva ja uudistuva Suomi. Suomi maailmantaloudessa selvityksen loppuraportti. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 19/2004.

Ylä-Liedenpohja, J. (1986), Kohti kulutetun tulon osan verottamista, Helsingin kaupakorkeakoulu, työpapereita F-162.